

Вашите социалноосигурителни права

В Германия

Социална Европа

Европейска комисия

Информацията, предоставена в настоящия наръчник, е подготвена и актуализирана в тясно сътрудничество с националните кореспонденти на Системата за взаимно информиране за социалната закрила (MISSOC). Повече информация за мрежата MISSOC е достъпна на адрес: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=bg&catId=815>

Настоящият наръчник предоставя общо описание на режима за социално осигуряване в съответните държави. Допълнителна информация можете да получите от други публикации на Системата за взаимно информиране за социалната закрила (MISSOC), които са достъпни на горепосочената интернет страница. Също можете да се свържете с компетентните органи и институции, посочени в приложение I към настоящия наръчник.

Европейската комисия и всички лица, действащи от името на Комисията, не носят отговорност за ползването на информацията, която се съдържа в настоящата публикация.

СЪДЪРЖАНИЕ

Глава I: Въведение, организация и финансиране	6
Въведение	6
Организация на социалната закрила	7
Финансиране	8
Вашето право на обезщетения за социална сигурност при преместване в рамките на Европа	9
Глава II: Здравни грижи	11
Кога имате право на здравни грижи?	11
Какво е покритието?	11
Как се осъществява достъпът до здравни грижи?	13
Вашето право на обезщетения за здравни грижи при преместване в рамките на Европа	13
Глава III: Парични обезщетения за болест	14
Кога имате право на парични обезщетения за болест?	14
Какво е покритието?	14
Как се осъществява достъпът до парични обезщетения за болест?	14
Вашето право на парични обезщетения за болест при преместване в рамките на Европа	15
Глава IV: Обезщетения за майчинство и бащинство	16
Обезщетения за майчинство и бащинство	16
Какво е покритието?	16
Как се осъществява достъпът до обезщетения за майчинство и бащинство?	16
Вашето право на обезщетения за майчинство и бащинство при преместване в рамките на Европа	16
Глава V: Обезщетения за инвалидност	18
Кога имате право на обезщетения за инвалидност?	18
Какво е покритието?	19
Как се осъществява достъпът до обезщетения за инвалидност?	19
Вашето право на обезщетения за инвалидност при преместване в рамките на Европа	19
Глава VI: Пенсии и обезщетения за старост	20
Кога имате право на обезщетения за старост?	20
Какво е покритието?	21

Как се осъществява достъпът до обезщетения за старост?	21
Вашето право на обезщетения за старост при преместване в рамките на Европа	21
Глава VII: Обезщетения за преживели лица	23
Кога имате право на обезщетения за преживяло лице?	23
Какво е покритието?	23
Как се осъществява достъпът до обезщетения за преживели лица?	24
Вашето право на обезщетения за преживели лица при преместване в рамките на Европа	24
Глава VIII: Обезщетения при трудови злополуки и професионални болести 25	
Кога имате право на обезщетения за трудови злополуки и професионални болести?	25
Какво е покритието?	25
Как се осъществява достъпът до обезщетенията за трудови злополуки и професионални болести?	27
Вашето право на обезщетения за трудови злополуки и професионални болести при преместване в рамките на Европа	27
Глава IX: Семейни обезщетения	29
Кога имате право на семейни обезщетения?	29
Какво е покритието?	30
Как се осъществява достъпът до семейни обезщетения?	30
Вашето право на семейни обезщетения при преместване в рамките на Европа .	31
Глава X: Безработица	32
Кога имате право на обезщетения за безработица?	32
Какво е покритието?	33
Как се осъществява достъпът до обезщетения за безработица?	34
Вашето право на обезщетения за безработица при преместване в рамките на Европа	34
Глава XI: Минимални средства	36
Кога имате право на обезщетения във връзка с минимални средства?	36
Какво е покритието?	36
Как се осъществява достъпът до обезщетения за минимални средства?	37
Вашето право на обезщетения за минимални средства при преместване в рамките на Европа	37
Глава XII: Дългосрочни грижи	38

Кога имате право на дългосрочни грижи?	38
Какво е покритието?	39
Как се осъществява достъпът до дългосрочни грижи?	40
Вашето право на дългосрочни грижи при преместване в рамките на Европа	40
Приложение I: Полезни адреси и интернет страници.....	41
Приложение II: Специални обезщетения, независещи от вноски.....	44

Глава I: Въведение, организация и финансиране

Въведение

Системата за социална сигурност в Германия обхваща пет законово установени типа: Здравно осигуряване, осигуряване за дългосрочни грижи, пенсионно осигуряване, осигуряване за злополука и осигуряване за безработица. Настоящата глава разяснява кои са осигурителите и осигурените лица за всеки тип и излага процедурите за регистрация и за плащане на вноски.

Осигуряването за старост за фермери, осигуряването за занаятчии и социалното осигуряване за хора на изкуството и публицисти не са включени в настоящия наръчник. Допълнителна информация относно тези типове осигуряване може да бъде получена от компетентните осигурителни институции.

Осигурителните институции са създали органи за връзка за делови отношения в областта на социалната сигурност с други държави-членки на ЕС. Ако имате проблеми или въпроси относно социалната сигурност в Германия и една или повече други държави-членки, трябва да се свържете с компетентния орган за връзка (вж. Приложение I).

С изключение на малък брой професии (например държавни служители, съдии и войници), всички заети лица подлежат на задължително осигуряване, освен ако заплатата им не превишава фиксирания таван за задължително осигуряване. Обратно, лицата на работа с минимално заплащане, които печелят не повече от 400 € месечно, са освободени от осигуряване.

Осигуряването за безработица по правило може да бъде удължено на доброволни начала чрез подаване на искане пред Федералната агенция по заетостта, при условие че през 24-те месеца, предхождащи предприемането на дейност като самостоятелно заето лице, заинтересованата страна е била предмет на задължително осигуряване или е получавала обезщетение за безработица за период от 12 месеца. За информация и съвет можете да се свържете с местната агенция по заетостта.

В допълнение към гореспоменатите типове социална сигурност съществува също държавно социално подпомагане, обезпечаване на основни нужди за търсещите работа, за старост и в случай на понижена работоспособност, както и различни семейни обезщетения и помощи за жилищно настаняване.

Процедура за регистрация

Веднага щом започнете работа в Германия, вашият работодател ще предприеме необходимите стъпки, за да ви регистрира за целите на социалната сигурност. Първо ще бъдете регистрирани в здравноосигурителна каса (*Krankenkasse*), която след това ще уведоми компетентните органи за пенсионно осигуряване и осигуряване за безработица. Ще получите осигурителен номер (*Versicherungsnummer*), под който институцията за пенсионно осигуряване ще вписва вашите осигурителни периоди и доходите, върху които се осигурявате.

След наемане на работа за първи път ще получите лична социално осигурителна карта (*Sozialversicherungsausweis* или *SV-Ausweis*) от институцията за пенсионно осигуряване. Тя съдържа вашето презиме, моминско име (когато е уместно), собствено име и вашия осигурителен номер. За някои професии (например в

строителството) личната карта трябва да има снимка и да се носи през работно време.

Всички лица, на които е издаден нов осигурителен номер, незабавно получават уведомление кой орган за пенсионно осигуряване е компетентен в техния случай. Самостоятелно заетите лица трябва да се регистрират в компетентната здравноосигурителна каса.

Организация на социалната закрила

Законово установено пенсионно осигуряване

Законово установеното пенсионно осигуряване (*Gesetzliche Rentenversicherung*) е организирано от Федералната институция за пенсионно осигуряване в Германия (*Deutsche Rentenversicherung Bund*), Регионалните институции за пенсионно осигуряване в Германия (*Regionalträger der Deutschen Rentenversicherung*), германското пенсионно осигуряване за минния сектор, железниците, морския сектор (*Deutsche Rentenversicherung Knappschaft-Bahn- See*) и пенсионно осигурителните фондове за старост за фермери (*Landwirtschaftliche Alterskassen*).

Законово установено здравно осигуряване

Законово установеното здравно осигуряване (*Gesetzliche Krankenversicherung*) се администрира от около 160 осигурителни фонда, някои от които оперират на регионално равнище (например местни здравноосигурителни каси, *Ortskrankenkassen*), а други — на национално равнище (например повечето от заместващите каси, *Ersatzkassen*). Тези каси са отворени за всички членове, независимо от професията или заеманата длъжност в предприятие (изключение са фондът за моряци и селскостопанските фондове за фермери). С изключение на ограничен брой специални категории (например държавни служители, съдии и войници), всички служители подлежат на задължително осигуряване, освен когато възнаграждението превишава годишния максимален размер в една година. Специални правила се прилагат за минималната заетост. Здравноосигурителните каси администрират събирането на всички социалноосигурителни вноски за всички клонове.

Законово установено осигуряване за дългосрочни грижи

Всяка законово установена здравноосигурителна каса е учредила осигурителен фонд за дългосрочни грижи, който носи самостоятелна отговорност за предоставяне на обезщетения на бенефициенти, нуждаещи се от дългосрочни грижи. Всички лица, които са членове на законово установена здравноосигурителна каса, са покрити срещу риска от необходимост от дългосрочни грижи в същата каса. Лицата с частно здравно осигурително покритие трябва съответно да сключат частен договор за осигуряване за дългосрочни грижи. (В допълнение към това е възможно доброволното осигуряване за дългосрочни грижи да се прехвърли към частни осигурители).

Законово установено осигуряване за злополука

Съответните организации за законово установено осигуряване за злополука (*Gesetzliche Unfallversicherung*) са институциите за осигуряване за злополука в промишления и селскостопанския сектор (*Berufsgenossenschaften*), и тези в публичния сектор.

Законово установено осигуряване за безработица

Законово установеното осигуряване за безработица (*Gesetzliche Arbeitslosenversicherung*) е задължително и се прилага от Федералната агенция по

заетостта (*Bundesagentur für Arbeit, BA*). BA е разпределено в главния офис, регионалните дирекции и местните агенции. Законово установеното осигуряване за безработица е приложимо по право и обхваща всички заети лица (работници, служители, стажанти и млади хора с увреждания).

Самоуправление

Отделните клонове на социалната сигурност се управляват самостоятелно посредством събрания на представители и заседания на съвети или административни съвети, които се състоят от еднакъв брой представители на работодателите и на осигурените лица. В областта на осигуряването за безработица представителите на публичния сектор са включени като трета страна. Самоуправлението на заместващите фондове се състои само от представители на осигурените лица.

Надзор

По отношение на надзора Федералното министерство на здравеопазването (*Bundesministerium für Gesundheit*) отговаря за клоновете на здравното осигуряване и осигуряването за дългосрочни грижи. Федералното министерство на труда и социалните въпроси (*Bundesministerium für Arbeit und Soziales*) отговаря за пенсионното осигуряване (за старост, преживели лица и инвалидност), осигуряването за злополука и за безработица. По отношение на правомощията на надзорните органи важният фактор е дали осигурителният фонд е провинциална (*Länder*) или федерална институция. Осигурителен фонд отговаря на критериите за провинциална институция тогава, когато обхватът на неговите отговорности не надхвърля територията на провинцията. Освен това, фонд, чиито отговорности обхващат територията на повече от една провинция (най-много три), трябва също да бъде разглеждан като провинциална институция, при условие че включените провинции определят една, която да упражнява надзор. В такъв случай надзорът попада в кръга на отговорностите на административния орган за социална сигурност с най-висок ранг на равнище провинция, или на органа, постановен от законодателството на провинцията. Това е валидно също за съюзите на равнище провинция. Във всички останали случаи осигурителният фонд удовлетворява критериите за федерална институция (както например Федералната институция за пенсионно осигуряване в Германия (*Deutsche Rentenversicherung Bund*), германското пенсионно осигуряване за минния сектор, железниците, морския сектор (*Deutsche Rentenversicherung Knappschaft - Bahn - See*) и заместващите здравноосигурителни каси (*Ersatzkrankenkassen*). Федералната осигурителна служба (*Bundesversicherungsamt*) е компетентният надзорен орган.

Финансиране

Системата за социална сигурност се финансира от националните осигурителни вноски, изплащани от работодатели и служители, както и от общите данъчни приходи.

Ако като работник печелите повече от минималния доход, вие сте задължен/а да плащате вноски за здравно осигуряване, осигуряване за дългосрочни грижи, осигуряване за безработица и пенсионно осигуряване. Размерът на вашите вноски за законово установено застрахователно покритие е фиксиран процент от дохода ви. По правило половината от вноската трябва да се изплаща от вас, а работодателят ви да внася другата половина. Самостоятелно заетите лица обаче изплащат пълния размер на вноската за здравно осигуряване, осигуряване за дългосрочни грижи и пенсионно осигуряване. Работодателите носят изключителна отговорност за осигурителни вноски за злополука.

Вашият работодател отговаря за фактическото плащане на вноските при всяко изплащане на вашата заплата или възнаграждение. Фондовете за законово установено здравно осигуряване управляват събирането на пълния размер на вноските за всички типове социално осигуряване.

Общият размер на вноската към здравноосигурителна схема понастоящем възлиза на 15,5 % от вашия доход, до размер, определян на годишна база (таван за изчисляване на вноските за 2011 г.: 45 550 € годишно). 7,3 % от вноската е за сметка на работодателя. Ако финансовите изисквания за съответните фондове за здравно осигуряване не са обхванати от вноската, свързана с дохода, от осигурителните фондове може да се отпусне допълнителна вноска, която не е свързана с доходите. Ако средната допълнителна вноска на законово установеното здравно осигуряване надвишава 2 % от вашите доходи предмет на вноските, вие имате право на социална компенсация (*Sozialausgleich*).

Размерът на вноската за осигуряване за дългосрочни грижи (*Pflegeversicherung*) е 1,95 процента. Осигурените лица, родени от 1940 г. насам, които нямат деца, плащат допълнителна вноска от 0,25 процента след достигане на 23-годишна възраст.

За 2011 г. таванът за законово установено здравно осигуряване и осигуряване за дългосрочни грижи беше 45 550 € годишно през 2011 г.

За общо пенсионно осигуряване общият размер за 2011 г. беше 19,90 % от дохода до тавана за осигурителен доход (през 2011 г. той беше 66 000 € годишно за старите провинции и 55 800 € за новите провинции). Половината от вноската е за сметка на работодателя.

През 2011 г. размерът на вноската за осигуряване за безработица е 2,8 % от дохода, до тавана за осигурителен доход, приложим за осигуряването за безработица. По принцип половината от вноската е за сметка на работодателя и наполовина от служителя.

Вноски не се изплащат за семейни помощи (те се финансират от публични фондове).

Вашето право на обезщетения за социална сигурност при преместване в рамките на Европа

Системите за социална сигурност в европейските държави са различни, поради което са създадени разпоредби на ЕС за тяхното координиране. Общи правила, гарантиращи достъп до социални обезщетения, са важни за избягване на поставянето на европейски работници и други осигурени лица в неблагоприятно положение при упражняване на тяхното право на свободно движение. Тези правила са основани на четири принципа.

- Когато се движите в рамките на Европа, вие винаги сте осигурени по законодателството на една единствена държава-членка: по правило, ако сте в активна заетост, това ще е държавата, където работите, а ако не сте в активна заетост – държавата, където пребивавате.
- Принципът на равното третиране гарантира, че вие имате същите права и задължения като гражданите на държавата, в която сте осигурени.
- При необходимост периоди на осигуряване в други държави на ЕС могат да се вземат предвид при отпускане на обезщетение.

- Парични обезщетения могат да се „прехвърлят“ ако живеете в държава, различна от държавата на осигуряване.

Можете да разчитате на разпоредбите на ЕС за координация на социалната сигурност в 27-те държави-членки на ЕС, Норвегия, Исландия, Лихтенщайн (ЕИП) и Швейцария (общо 31 държави).

В края на всяка глава е предоставена обща информация за разпоредбите на ЕС. Допълнителна информация относно координацията на социалноосигурителните права при преместване или пътуване в ЕС, Исландия, Лихтенщайн, Норвегия или Швейцария може да бъде намерена на адрес: <http://ec.europa.eu/social-security-coordination>.

Глава II: Здравни грижи

Кога имате право на здравни грижи?

За цялото население е налице общо задължение (освен когато доходът им превишава таван от 49 950 €) за присъединяване към законово установено или частно здравно осигуряване.

Право на обезщетения имат следните лица:

- лица с платена заетост и такива, получаващи професионално обучение, включително стажанти;
- пенсионери с достатъчен период на осигуряване;
- безработни лица, получаващи обезщетения от осигуряването за безработица;
- лица с увреждания на защитени работни места;
- лица, участващи в професионална преквалификация и хора, които са обучавани за някаква форма на заетост в специализирани учебни заведения за подпомагане на младежта (*Jugendhilfe*);
- студенти, провеждащи курс на признато висше образование;
- фермери и членове на семействата им, които им помагат;
- хора на изкуството и писатели;
- лица, които нямат друго право на предоставяне на здравни услуги (при определени условия).

Не се изисква квалифициращ период.

Какво е покритието?

Профилактични прегледи

С цел ранно диагностициране на заболявания, вие и членовете на вашето семейство имате право на следните профилактични медицински прегледи:

- скринингови прегледи за детски болести до шестгодишна възраст и от десетгодишна възраст;
- годишни скринингови прегледи за рак при жени над 20-годишна възраст и за мъже над 45-годишна възраст;
- на всеки две години: общ медицински скринингов преглед, по-специално за сърдечносъдови и бъбречни заболявания или диабет, за осигурени лица над 35-годишна възраст.

Медицински грижи

Докато сте осигурени, вие и членовете на вашето семейство имате право на лечение от общопрактикуващи лекари, специалисти и зъболекари.

На тримесечие, за всяка първична консултация с лекар или зъболекар, която не е била поискана от друг практикуващ лекар през същото тримесечие, трябва да заплатите специална такса (*Praxisgebühr*) в размер на 10 €.

Лекарства, терапевтични помощни средства и апарати

Лекарства се предоставят срещу рецепта от лекар към здравноосигурителна каса и могат да бъдат получени от всички аптеки. Като общо правило, закупуването на всяко лекарство в аптека е свързано с доплащане, съответстващо на десет процента от продажната цена, като минимумът е 5 €, а максимумът — 10 €. Доплащането обаче не може да превишава цената на лекарството. Трябва да заплатите пълната цена на лекарства, приемани за определени заболявания, като обичайна настинка или грип или други леки неразположения. Съществува обаче изключение от положението, че лекарства без рецепта не се заплащат от осигурителната каса. Например, разходите за лекарства за деца на възраст до 12 години, които имат увреждания, свързани с развитието, както и фармацевтични продукти, които съгласно насоките на Съвместния федерален комитет (*Gemeinsamer Bundesausschuss*) представляват терапевтичен стандарт за лечението на тежки заболявания, се възстановяват (частично).

Осигурените лица имат право също на терапия (физиотерапия, масаж и т.н.). От достигане на 18-годишна възраст осигурените лица са задължени да плащат допълнителна такса в размер на десет процента от продажната цена, плюс 10 € на рецепта, но без да се надхвърля цената на лечението.

Здравноосигурителната каса обикновено поема финансова отговорност за разходите за стъкла на очила, протези и други помощни средства и апарати, до фиксиран размер. Съответните рецепти трябва първо да бъдат представени на осигурителната каса за одобрение. В този случай също трябва да бъде доплатена допълнителна такса, съответстваща на десет процента от продажната цена, като минимумът е 5 €, а максимумът 10 €. Допълнителната такса обаче не може да превишава цената на закупения продукт.

Зъболекарски услуги

Осигурените лица плащат 50 процента от одобрените ставки за зъбни протези и корони. Необходимото консервативно и хирургично зъболекарско лечение се компенсират изцяло.

Осигурените лица плащат 20 процента от цената на ортодонтното лечение (профилактика и коригиране на изкривяване на зъбите). Тези 20 процента им се възстановяват едва след като лечението приключи. Необходимото ортодонтно лечение за осигурени лица на възраст под 18 години се компенсират изцяло.

Сестрински грижи по домовете и домашна помощ

Ако обстоятелствата във вашето домакинство са такива, че когато сте болни за вас не могат да се полагат необходимите грижи и внимание от лице, живеещо във вашето домакинство, здравноосигурителната каса ще заплати не само лечението, но също и необходимите сестрински грижи по домовете от квалифициран медицински персонал. Това право обаче е налице, само когато се изисква болнично лечение, но такова не е възможно, или когато това лечение може да бъде избегнато или съкратено чрез грижи у дома. По принцип правото на грижи по домовете се ограничава до четири седмици за случай на заболяване.

По принцип правото на домашна помощ е ограничено до четири седмици за период на заболяване, когато в резултат на вашето заболяване не можете да изпълнявате домакинските си задължения. Това обезщетение обаче се предоставя само ако вашето домакинство включва дете на възраст под 12 години или дете с увреждане, за което не могат да бъдат полагани грижи от друго лице у дома.

Лечение на лежачо болни

Имате право на всички форми на болнично лечение, от което може да се нуждаете. Нуждата от болнично лечение трябва да бъде потвърдена с удостоверение то лекар. Освен в спешни случаи, заявление за покриване на разходите трябва да бъде подадено в здравноосигурителната каса предварително. За всеки ден болничен престой, в рамките на 28 дни за календарна година, трябва да платите вноска в размер на 10 €.

Пътни разходи

При определени условия пътните разходи, направени с цел получаване на лечение, могат да бъдат заплатени частично или изцяло от здравноосигурителната каса. Осигурените лица заплащат десет процента от пътните разходи сами, като минимумът е 5 €, а максимумът — 10 € на пътуване.

Как се осъществява достъпът до здравни грижи?

Преди всяко лечение трябва да представите на съответния лекар здравноосигурителна карта (*Krankenversichertenkarte*). При спешни случаи лекарят ще ви приеме, без да изисква тази карта; в този случай трябва да представите здравноосигурителната карта в рамките на 10 дни.

Лечението се предоставя от лекари или зъболекари, които имат договори със здравноосигурителните каси — повече от 90 процента от всички регистрирани практикуващи медицински лица — измежду които можете да избирате в началото на лечението или в началото на всяко календарно тримесечие.

Списък на тези практикуващи медицински лица се предоставя от вашата здравноосигурителна институция.

Ако вашият лекар прецени, че е необходимо да ви насочи към специалист, поликлиника или подобна институция, той/тя ще ви даде направление (*Überweisungsschein*).

Вашето право на обезщетения за здравни грижи при преместване в рамките на Европа

Ако се отседнали или пребивавате в друга държава от Европейския съюз, Исландия, Лихтенщайн, Норвегия или Швейцария, вие и вашето семейство можете да се възползвате от услугите на общественото здравеопазване, предоставяни там. Това не означава непременно, че лечението ще бъде безплатно; това зависи от националните правила.

Ако планирате временен престой (екскурзия, бизнес пътуване и т.н.) в друга държава от ЕС, Исландия, Лихтенщайн, Норвегия или Швейцария, кандидатствайте за Европейска здравноосигурителна карта (ЕЗОК) преди заминаване. Допълнителна информация за ЕЗОК и начина на кандидатстване за такава карта е налична на адрес: <http://ehic.europa.eu>.

Ако планирате постоянно преместване в друга държава от ЕС, можете да намерите допълнителна информация за вашите права във връзка със здравеопазването на адрес <http://ec.europa.eu/social-security-coordination>.

Глава III: Парични обезщетения за болест

Кога имате право на парични обезщетения за болест?

В Германия, ако сте служител и станете непригодни за работа поради заболяване вашият работодател ще продължи да изплаща възнаграждението ви независимо от вашето работно време на седмица или месец. Правото на продължаване на изплащането на заплатите (*Entgeltfortzahlung*) съществува само, ако вашето трудово правоотношение е продължило четири седмици без прекъсвания.

Какво е покритието?

Ако станете непригодни за работа в резултат на заболяване без да има вина от ваша страна, като правило вашият работодател ще продължи да ви плаща възнаграждение или заплата през първите шест седмици от периода на неработоспособност.

Болни лица, чието възнаграждение или заплата не се изплаща или вече не се изплаща от техния работодател, имат право на парично обезщетение за болест (*Krankengeld*), платимо от здравноосигурителната каса. Размерът на обезщетението е 70 % от вашето редовно възнаграждение (*Regelentgelt*), но не може да превишава 90 % от вашето редовно нетно възнаграждение.

Парично обезщетение за болест се плаща до края на удостоверения период на неработоспособност. За едно и също заболяване обаче не може да бъде заявявано парично обезщетение за болест за повече от 78 седмици в рамките на тригодишен период. В края на тригодишния период има определени условия, при които е възможно плащане за допълнителен период от три години.

Паричното обезщетение за болест на лица, получаващи други обезщетения, като обезщетения за инвалидност или обезщетения от чужбина, ще бъде или преустановено, или намалено.

Как се осъществява достъпът до парични обезщетения за болест?

Ако сте непригодни за работа, трябва незабавно да уведомите вашия работодател за вашата неработоспособност и вероятната ѝ продължителност.

Ако вашата непригодност за работа продължи повече от три календарни дни, трябва да предоставите на вашия работодател удостоверение от лекар най-късно до четвъртия ден от заболяването. Правото на парично обезщетение за болест съществува принципно от деня, следващ този, в който лекарят е установил непригодността за работа. В медицинското удостоверение се предвижда очакваната продължителност на непригодността за работа. Трябва да го предоставите на вашия работодател.

Ако бъдете извикани на медицински преглед, трябва да се явите своевременно. Всяко неявяване, за което не е представено уважително основание, може да доведе до преустановяване на вашето обезщетение за болест.

Ако получавате друго обезщетение (например пенсия) или ако вашето заболяване може да се отдаде на трудова злополука или професионална болест, трябва да информирате вашата здравноосигурителна каса. През периода на неработоспособност нямате право да напускате Германия без разрешение от

вашата здравноосигурителна каса. Излизане от страната без такова разрешение може да доведе до загуба на обезщетения.

Вашето право на парични обезщетения в случай на заболяване на вашето дете

Ако сте обхванати от законово установено здравно осигуряване и детето ви (до 12 години) е болно и се нуждае от грижи (както е потвърдено от лекар), вие имате право на обезщетения за болест за максимум 10 работни дни на дете (общо максимум 25 работни дни) в рамките на една календарна година, при условие, че няма друго лице във вашето домакинство, което би могло да се грижи за детето.

Вашето право на парични обезщетения за болест при преместване в рамките на Европа

Като общо правило, паричните обезщетения за болест (т.е. обезщетенията, предназначени по принцип да заменят доходи, които са преустановени поради болест) винаги се изплащат според законодателството на държавата, в която сте осигурени, независимо от това къде пребивавате или сте отседнали.*

При преместване в друга държава от Европейския съюз, Исландия, Лихтенщайн, Норвегия или Швейцария, когато трябва да бъдат изпълнени определени условия за получаване на право на обезщетения за болест, компетентната институция (т.е. институцията в държавата, в която сте осигурени) трябва да вземе предвид осигурителните периоди, периодите на пребиваване или на стаж, които сте завършили съгласно законодателството на някоя от гореспоменатите държави. По този начин се гарантира, че лицата няма да загубят своето осигурително покритие за болест, когато сменят работодателя и се преместват в друга държава.

Допълнителна информация за координацията на социалноосигурителните права при преместване или пътуване може да бъде намерена на адрес <http://ec.europa.eu/social-security-coordination>.

* Някои специални парични обезщетения, независещи от вноски, се предоставят изключително в страната на пребиваване и следователно не са „преносими“. Тези обезщетения са изброени в Приложение II в края на настоящия наръчник.

Глава IV: Обезщетения за майчинство и бащинство

Обезщетения за майчинство и бащинство

Всички жени, които имат право на осигурителни обезщетения за болест в натура (вж. Глава II), имат право също на обезщетения в натура по време на бременността и след раждането.

Жените, които са се присъединили към законово установеното здравно осигуряване, получават обезщетение за майчинство от 13 € на календарен ден по време на отпуска по майчинство и за деня на раждането, ако имат право на обезщетения за болест в случай на непригодност за работа или ако по време на отпуска по майчинство не се изплаща възнаграждение. Жените служители, които не са се присъединили към законово установеното здравно осигуряване (напр. жените с частни осигуровки или тези осигурявани по законово установеното здравно осигуряване въз основа на производно право ("familienversicherung")), получават общо обезщетение за майчинство в максимален размер 210 €, плащано от провинцията.

Какво е покритието?

Обезщетенията в натура за майчинство включват:

- наблюдение от лекар и помощ от акушерка по време на бременността и след раждането;
- помощ от акушерка и, при необходимост, от лекар, по време на раждането;
- лекарства, медикаменти, превръзки и други лечебни средства;
- покриване на разходите в случай на болнично раждане;
- право на сестрински грижи по домовете;
- право на домашна помощ.

Обезщетението за майчинство се изплаща шест седмици преди и осем седмици след раждането (12 седмици в случай на преждевременно или многоплодно раждане). В случай на преждевременно раждане отпускът по майчинство след раждане се удължава с дните, които не са били ползвани преди раждането. Размерът е в зависимост от вашето възнаграждение или заплата и не превишава 13 € на ден. Разликата между тази помощ и вашето възнаграждение или заплата се изплаща от вашия работодател.

Как се осъществява достъпът до обезщетения за майчинство и бащинство?

Ако сте бременна, трябва да получите картон за майчинство (*Mutterschaftspass*), който съдържа информация относно вашето право на допълнителни прегледи.

Вашето право на обезщетения за майчинство и бащинство при преместване в рамките на Европа

Разпоредбите за координация обхващат обезщетения за майчинство и съответните им обезщетения за гледане на малко дете от бащата. Когато трябва да бъдат изпълнени определени условия за получаване на право на обезщетения, компетентната институция (т.е. институцията в държавата, в която сте осигурени) трябва да вземе предвид осигурителните периоди, периодите на пребиваване или на заетост, които сте завършили съгласно законодателството на друга държава от Европейския съюз, Исландия, Лихтенщайн, Норвегия или Швейцария.

Като общо правило, паричните обезщетения (т.е. обезщетенията, предназначени да заменят преустановени доходи) винаги се изплащат според законодателството на държавата, в която сте осигурени, независимо от това къде пребивавате или сте отседнали*. Обезщетенията в натура (т.е. медицински грижи, лекарства и болнично лечение) се предоставят съгласно законодателството на вашата държава по пребиваване, все едно сте осигурени там.

Допълнителна информация за координацията на социалноосигурителните права при преместване или пътуване може да бъде намерена на адрес <http://ec.europa.eu/social-security-coordination>.

* Някои специални парични обезщетения, независещи от вноски, се предоставят изключително в страната на пребиваване и следователно не са „преносими“. Тези обезщетения са изброени в Приложение II в края на настоящия наръчник.

Глава V: Обезщетения за инвалидност

Кога имате право на обезщетения за инвалидност?

Всички лица, които подлежат на задължително пенсионно осигуряване (т.е. всички служители и определени групи самостоятелно заети лица, които печелят повече от минималния доход), са осигурени за инвалидност.

Пенсии за обща инвалидност (*Erwerbsminderung*)

Тази пенсия се отпуска на осигурено лице, ако след намаляване на неговата или нейната работоспособност по здравословни причини лицето вече не е в състояние да извършва дейност при нормални условия на пазара на труда за най-малко шест часа (пенсия за частична инвалидност) или за най-малко три часа (пълна инвалидност) на ден.

За да получите право на пенсия, трябва да представите доказателства за плащане на осигурителни вноски за най-малко 60 месеца (квалифициращ период). Освен това трябва да представите доказателства, че сте задължително осигурени за три от последните пет години преди настъпването на инвалидността. Този период може да бъде удължен например с периодите на неработоспособност, безработица, образование и отглеждане на дете. В случаите когато осигурено лице стане неработоспособно след по-малко от шест години от завършването на образование или обучение, квалифициращите условия са облекчени.

Пенсии за частична инвалидност (*teilweise Erwerbsminderung*)

В съответствие с принципа на оправданите правни очаквания, осигурените лица могат да заявят пенсия също и в случай на частична инвалидност, ако отговарят на условията, заложи в осигурителното законодателство, и са родени преди 2 януари 1961 г., и ако тяхната намалена работоспособност по здравословни причини ги възпрепятства да работят повече от шест часа на ден на настоящото работно място или на друго приемливо за тях работно място.

Ограничения върху допълнителен доход

Ако започнете работа и печелите доходи в допълнение към вашата пенсия, това може да доведе до загуба на пенсията. Следователно трябва да се консултирате с вашата пенсионна институция, преди да започнете такава работа.

Специални правила за миньори

Ако сте миньор, се счита, че вашата работоспособност е намалена, ако в резултат на заболяване или увреждане вече не сте в състояние да извършвате обичайните си задължения във връзка с миннодобивни работи или сходни задължения, освен в случаите, когато сте ангажирани в приравнена трудова дейност извън минния сектор. Допълнителни доходи от трудова заетост, която във финансово отношение не е равностойна на предишната ви трудова заетост, не се отразяват на вашата пенсия.

При достигане на 50-годишна възраст миньорът има право на пенсия, ако вече не е ангажиран с трудова заетост, равностойна във финансово отношение на заетостта му като миньор. За да имате право на тази пенсия обаче, трябва да имате завършен квалифициращ период от 25 години.

Мерки за рехабилитация

Пенсионното законодателство признава принципа на „предимство на рехабилитацията пред пенсионирането“. Ако работоспособността на осигурено лице може да се поддържа и подобри чрез мерки за рехабилитация, институцията за пенсионно осигуряване първоначално ще предложи медицинска и професионална рехабилитация, вместо пенсия.

Какво е покритието?

Размерът на вашата пенсия ще зависи от размера на социалноосигурителните вноски, плащани от вас в течение на целия ви „осигурителен живот“. В допълнение към осигурителните периоди, други периоди, освободени от вноски, и такива с намалени вноски, могат да увеличат пенсията.

Как се осъществява достъпът до обезщетения за инвалидност?

Съгласно принципа, пенсии се отпускат, само ако за тях е подадено заявление. Заявлението трябва да се отправи към компетентната институция за социална сигурност.

Вашето право на обезщетения за инвалидност при преместване в рамките на Европа

Компетентната институция на държавата, в която заявявате пенсия за инвалидност, ще вземе предвид осигурителните периоди или периодите на пребиваване, завършени съгласно законодателството на всяка друга държава от ЕС, Исландия, Лихтенщайн, Норвегия или Швейцария, ако това е необходимо за придобиване на право на обезщетения за инвалидност.

Обезщетения за инвалидност ще се изплащат независимо от това къде пребивавате или къде сте отседнали в Европейския съюз, Исландия, Лихтенщайн, Норвегия или Швейцария.* Необходимите административни проверки и медицински прегледи обикновено ще се извършват от компетентната институция в държавата, в която пребивавате. При някои обстоятелства за такива прегледи е възможно да бъдете задължени да се върнете в държавата, която изплаща вашата пенсия, ако вашето здравословно състояние позволява това.

Всяка държава прилага своите национални критерии при определяне на степента на инвалидност. Поради това е възможно някои държави да считат дадено лице за такова със степен на инвалидност 70%, докато други въобще да не считат същото лице за инвалид съгласно своето законодателство. Това произтича от факта, че националните системи за социална сигурност не са хармонизирани, а единствено координирани от разпоредбите на ЕС.

Допълнителна информация за координацията на социалноосигурителните права при преместване или пътуване може да бъде намерена на адрес <http://ec.europa.eu/social-security-coordination>.

* Някои специални парични обезщетения, независещи от вноски, се предоставят изключително в страната на пребиваване и следователно не са „преносими“. Тези обезщетения са изброени в Приложение II в края на настоящия наръчник.

Глава VI: Пенсии и обезщетения за старост

Кога имате право на обезщетения за старост?

Всеки, който подлежи на задължително пенсионно осигуряване (т.е. всички служители и определени групи самостоятелно заети лица, които печелят повече от минималния доход), е обхванат от осигуряването за старост.

Пенсията за старост се разглежда като възнаграждение за работата, която сте извършили в хода на вашия трудов живот. За да я получавате, трябва да сте достигнали определена възраст и да сте завършили минимален осигурителен период (общият квалифициращ период е пет години на осигуряване и заместващи периоди).

Всички календарни месеци, през които сте плащали осигурителни вноски или сте отглеждали дете на възраст под три години, се вземат предвид за квалифициращите периоди от пет, 15 и 25 години. За квалифициращия период от 35 години периодите, които се вземат предвид, са всички валидни периоди за пенсия. Тук се включват например периоди на обучение и на отглеждане на дете на възраст под десет години.

Ако при достигане на пенсионна възраст желаете да ограничите професионалната си дейност, без да я прекратявате напълно, можете да изберете варианта частично пенсиониране, т.е. да получавате пенсията си за старост под формата на частична пенсия (една трета, половината или две трети от пълната пенсия). Можете също да решите за момента да не заявявате пенсията си. Ако при достигане на 65-годишна възраст не заявите пенсия за старост или заявите само частична пенсия, вашата крайна пълна пенсия ще бъде увеличена с 0,5 процента на месец (6 процента на година) от размера на пенсията, която преди не сте заявили.

Пенсия за редовно пенсиониране (*Regelaltersrente*)

Законодателството предвижда от 2012 г. до 2029 г. стандартната пенсионна възраст плавно да се увеличи до 67 години, като се започне от лицата, родени през 1947 г.

За всички, родени след 1963 г., ще се прилага стандартната пенсионна възраст от 67 години. За осигурените лица ще продължи да бъде възможно пенсиониране на 65-годишна възраст, без пенсиите им да бъдат намалени, ако са придобили 45 години задължително осигуряване от периоди на трудова заетост и полагане на грижи и от периоди на отглеждане на деца до 10-годишна възраст.

Няма ограничения относно размера на дохода, който можете да получавате в допълнение към вашата пенсия за редовно пенсиониране.

Ранно пенсиониране

Пенсионната възраст за ранно пенсиониране ще бъде осъвременена според новата стандартна пенсионна възраст. Осъвременяване не се извършва обаче за типове пенсии, които са в процес на премахване; за тези пенсии стандартната пенсионна възраст остава 65 години.

Заявление за ранно пенсиониране (в намален размер) може да се подава от 63-годишна възраст след 35 години осигурителни периоди за пенсия.

Пенсията за старост за лица със сериозни увреждания може да бъде заявена от осигурени лица, които са достигнали 65-годишна възраст, когато пенсията се изплаща за пръв път са признати като лица със сериозни увреждания и имат завършен квалифициращ период от 35 години. Ранно изплащане на този тип пенсия за старост е възможно в намален размер, след достигане на 62-годишна възраст.

Осигурените лица, родени преди 1 януари 1952 г., могат да заявят намалена пенсия за старост на 63-годишна възраст, ако те:

- имат завършен квалифициращ период от 15 години;
- са плащали задължителни вноски за осигурена трудова заетост през осем от последните десет години, предхождащи началото на изплащане на пенсията;
- са безработни към началото на изплащане на пенсията;
- са били безработни от достигането на възраст петдесет и осем години и половина за общо 52 седмици или са работили на непълн работен ден на основание възраст (*Altersteilzeitarbeit*) през най-малко 24 месеца преди началото на изплащане на пенсията.

Като компенсация за по-дългия период на изплащане на пенсия, пенсията се намалява с 0,3 процента за всеки месец на отпускане на пенсия преди стандартната пенсионна възраст (в случай на пенсия за старост за лица със сериозни увреждания преди достигане на 65-годишна възраст).

Има специални правила за миньори. Те имат право на пенсия за старост при достигане на 60-годишна възраст, при условие че имат завършен квалифициращ период от 25 години.

Пенсия за старост за жени

Жените имат право на пенсия за старост на 60-годишна възраст, ако могат да представят доказателства за повече от десет години задължителни осигурителни вноски след достигане на 40-годишна възраст. Квалифициращият период е 15 години. И все пак, осигурените жени, родени от 1952 г. нататък, нямат право да заявяват тази пенсия за старост.

Какво е покритието?

Размерът на вашата пенсия ще зависи главно от размера на социалноосигурителните вноски, плащани от вас в течение на целия ви „осигурителен живот“. В допълнение към осигурителните периоди, други периоди, освободени от вноски, и такива с намалени вноски, могат да увеличат пенсията.

Как се осъществява достъпът до обезщетения за старост?

Съгласно принципа, пенсии се отпускат, само ако за тях е подадено заявление. Заявлението трябва да се отправи към компетентната институция за социална сигурност.

Вашето право на обезщетения за старост при преместване в рамките на Европа

Разпоредбите на ЕС за пенсии за старост засягат изключително държавни пенсионни схеми, а не фирмени, професионални или частни такива. Те гарантират, че:

- Във всяка държава на ЕС (включително Исландия, Лихтенщайн, Норвегия и Швейцария), в която сте били осигурени, вашето осигурително досие се запазва, докато достигнете пенсионната възраст в тази държава.

- Всяка държава на ЕС (включително Исландия, Лихтенщайн, Норвегия и Швейцария), в която сте били осигурени, ще трябва да ви изплаща пенсия за старост, когато достигнете пенсионната възраст. Размерът, който ще получите от всяка от държавите-членки, ще зависи от продължителността на вашето осигурително покритие във всяка държава.
- Вашата пенсия ще се изплаща там, където пребивавате в ЕС (включително Исландия, Лихтенщайн, Норвегия и Швейцария).*

Трябва да подадете своето искане в институцията за пенсионно осигуряване на държавата от ЕС (или Исландия, Лихтенщайн, Норвегия или Швейцария), в която живеете, освен ако никога не сте работили там. Ако случаят е такъв, следва да кандидатствате в държавата, където последно сте работили.

Допълнителна информация за координацията на социалноосигурителните права при преместване или пътуване може да бъде намерена на адрес <http://ec.europa.eu/social-security-coordination>.

* Някои специални парични обезщетения, независещи от вноски, се предоставят изключително в страната на пребиваване и следователно не са „преносими“. Тези обезщетения са изброени в Приложение II в края на настоящия наръчник.

Глава VII: Обезщетения за преживели лица

Кога имате право на обезщетения за преживяло лице?

Всеки, който подлежи на задължително пенсионно осигуряване (т.е. всички служители и определени групи самостоятелно заети лица, които печелят повече от минималния доход), е обхванат също от осигуряването за преживели лица.

Пенсия за вдовица или вдовец се отпуска на преживелия съпруг, оцелелия партньор при регистрирано партньорство и в някои случаи и на разведения съпруг.

Правото на **пенсия за вдовец или вдовица** е предмет на квалифициращ период от пет години на осигуряване и заместващи периоди. Квалифициращият период може да се счита за изпълнен, ако осигуреното лице е починало в следствие на трудова злополука или наскоро след завършване на образование/обучение. Освен това, за да има право на пенсия преживелият съпруг, по правило бракът трябва да е продължил най-малко една година.

След смъртта на осигурено лице **пенсия за сираци** по правило се отпуска на деца на възраст до 18 години. Възрастовото ограничение се увеличава на 27 години, ако сиракът получава образование или професионално обучение, ако той или тя доброволно завърши година на социална или екологична дейност, или ако е с увреждане, което го/я възпрепятства да се издържа самостоятелно. Ако образованието или професионалното обучение бъде прекъснато от законово установена военна или гражданска служба, обхватът на правото на пенсия за сираци се удължава съответно след 27-годишна възраст. Частична пенсия за сираци се изплаща, когато единият родител е все още жив; ако и двамата родители са починали, се изплаща пълният размер на пенсията.

Какво е покритието?

Пенсии за вдовци и вдовици (*Witwen-und Witwerrenten*)

Пенсията за вдовец или вдовица е 25 процента от пълната пенсия за инвалидност (*Rente wegen voller Erwerbsminderung*) на починалото лице (разглеждана като минимална пенсия за вдовец/вдовица). Плащането на това обезщетение се ограничава до две години. Пенсията се увеличава, ако бенефициентът полага грижи за дете, при достигане на 45-годишна възраст (от 2012 г. тази възраст постепенно се увеличава до 47 години през 2029 г.) или ако неговата/нейната работоспособност е намаляла на 55 процента (разглеждана като максимална пенсия за вдовец/вдовица). Вдовици или вдовци, които са отгледали деца, имат право също на добавка. В случай на развод съвместно придобитите права за осигуряване за старост и за инвалидност се разделят между бившите съпрузи.

Споделяне на пенсия

Вместо обичайните разпоредби за съпрузи и вдовици/вдовци, чрез съвместна декларация съпрузите могат да поискат пенсионните права, придобити през съвместния живот, да бъдат споделени. Условието за това е, че всеки от съпрузите трябва да има завършен квалифициращ период за пенсия от най-малко 25 години, да са сключили брак след 31 декември 2001 г. и/или към тази дата и двамата да са били на възраст под 40 години. Ако тези условия са изпълнени, партньорите в регистрирано партньорство могат да подадат заявление за разделяне на пенсиите си.

Пенсия за сираци (*Waisenrente*)

Пенсията за сираци за деца сираци, които са изгубили един родител, възлиза на 10 процента от пенсията на починалия родител, плюс добавка за сираци. За сираци, изгубили двама родители, пенсията възлиза на 20 процента от пенсията на починалия родител, плюс добавка за сираци. Пенсията за сираци се намалява с максимум 10,8 процента, ако осигуреното лице почине преди достигане на 63-годишна възраст.

Разглеждане на дохода

При определяне на пенсията в случай на смърт доходите на бенефициента от трудова дейност или от алтернативен източник се вземат под внимание до определена степен, а също и доходите от активи, където това е приложимо. Месечната помощ с фиксиран размер към момента е 718,08 € в старите и 637,03 € в новите провинции. Този размер се увеличава за всяко дете, което има право на пенсия за сираци. В случай на пенсия за сираци доходът се взема под внимание, само ако сиракът е на възраст над 18 години. Месечната помощ за сираци с фиксиран размер към момента е 478,72 € в старите и 424,69 € в новите провинции. Ако собственият доход на бенефициента превишава помощта с фиксиран размер, 40 процента от оставащия нетен доход се причисли към пенсията за вдовец, вдовица или сираци.

Как се осъществява достъпът до обезщетения за преживели лица?

Съгласно принципа, пенсии се отпускат, само ако за тях е подадено заявление. Заявлението трябва да се отправи към компетентната институция за социална сигурност.

Вашето право на обезщетения за преживели лица при преместване в рамките на Европа

Като цяло, правилата, които се прилагат за пенсии за преживели съпруги/съпрузи или сираци и помощи при смърт, са същите като тези, прилагани се за пенсии за инвалидност и старост (вж. глави V и VI). А именно, пенсии за преживели лица и помощи при смърт следва да се изплащат без никакво намаление, промяна или преустановяване, независимо от това дали преживелият съпруг или съпруга пребивава в Европейския съюз, Исландия, Лихтенщайн, Норвегия или Швейцария.*

Допълнителна информация за координацията на социалноосигурителните права при преместване или пътуване може да бъде намерена на адрес <http://ec.europa.eu/social-security-coordination>.

* Някои специални парични обезщетения, независещи от вноски, се предоставят изключително в страната на пребиваване и следователно не са „преносими“. Тези обезщетения са изброени в Приложение II в края на настоящия наръчник.

Глава VIII: Обезщетения при трудови злополуки и професионални болести

Кога имате право на обезщетения за трудови злополуки и професионални болести?

Осигуряването за злополука е задължително по-специално за работници и стажанти. Други групи хора също са задължително осигурени, включително: деца в целодневни детски ясли или деца, които се отглеждат от квалифицирани лица, полагащи целодневни грижи; ученици в общообразователни училища; лица, които преминават рехабилитация; и студенти, получаващи университетско образование. По правило самостоятелно заетите лица не подлежат на задължително осигуряване, освен в случаите, когато компетентният осигурител срещу злополуки изрично ги покрие, съгласно разпоредба в своите правила. При всеки случай самостоятелно заетите лица могат да решат да се осигуряват на доброволен принцип.

Осигурителните обезщетения за злополука се изплащат само в случай на осигурителни събития, а именно трудови злополуки и професионални болести.

Трудовите злополуки включват не само злополуки, които настъпват в хода на извършване на осигурявана дейност, но също и злополуки по време на обичайния път до работното място. Последните засягат злополуки, претърпени от осигурени лица по пътя към или от осигуряваната дейност. Професионалните болести са заболявания, от които осигурени лица страдат по време на извършване на своята осигурявана дейност и които са определени в наредбата относно професионалните болести (списък от 73 признати болести). Също така съществува възможност да се докаже трудовият характер на заболявания извън списъка (смесена система).

Трябва да има причинно-следствена връзка между осигурената дейност и злополуката/болестта, както и между злополуката/болестта и увреждането на здравето.

Какво е покритието?

Под формата на обезщетение за увреждане на здравето, причинено от осигурително събитие, можете да заявите следните обезщетения:

Обезщетение за лечение

Лечението включва първа помощ, медицинско обслужване, лекарства, терапевтични медикаменти и помощни средства, услуги за грижи по домовете и обезщетения за медицинска рехабилитация.

Обезщетения за участие в трудовия живот

Обезщетенията за участие в трудовия живот включват обезщетения за запазване или получаване на работно място, за търсене на работа, за професионален опит, подготвително, основно и допълнително професионално обучение и преквалификация.

Обезщетения за приобщаване към общността

Целта на тези обезщетения е хората да бъдат включени отново в живота на общността, и по-конкретно да им бъде оказана помощ за:

- придобиване на знания и практически умения;

- разбиране на заобикалящата среда;
- намиране, поддържане и оборудване на жилище, подходящо за хора с увреждания;
- независим живот в защитени жилища;
- участие в културния и социалния живот.

Допълнителни обезщетения

Допълнителните обезщетения засягат по-специално груповото практикуване на спорт с рехабилитационни цели, предписано от лекар и практикувано под лекарско наблюдение, пътните разходи, направени при упражняването на този спорт, помощ от предприятието, домашна помощ и разходи за полагане на грижи за деца.

Обезщетения за дългосрочни грижи

Ако в резултат на осигурително събитие станете несамостоятелни, имате право на обезщетения за грижи или на помощ за грижи (дори ако вече получавате пенсия).

Обезщетение при травма и временно обезщетение

Имате право на обезщетение при травма за времето, през което сте неработоспособни. То възлиза на 80 % от вашата брутна заплата преди да настъпи непригодността за работа, в рамките на нетната ви заплата. По правило обезщетението при травма се отпуска след периода, в който имате право на непрекъснато изплащане на възнаграждението, за най-много 78 седмици. Изплащането на обезщетението при травма не приключва преди да е приключило болничното лечение. Обезщетението се преустановява, когато ви бъде отпусната пенсия за злополука.

Временно обезщетение се отпуска за периода, през който получавате обезщетения за участие в трудовия живот; размерът на временната помощ е незначително по-нисък от този на обезщетението при травма.

Пенсия

Ако след трудова злополука или професионална болест вашата работоспособност е намалена с най-малко 20 процента за повече от 26 седмици след злополуката, ще ви бъде отпусната пенсия. Размерът на пенсията зависи от степента, в която е намалена вашата работоспособност, и от предишния ви годишен доход (доходът през последните 12 календарни месеца, предхождащи осигурителното събитие).

Пенсии за преживели лица (*Hinterbliebenenrenten*)

Ако смъртта на вашия съпруг е причинена от трудова злополука или от професионална болест, ще ви бъде отпусната пенсия за преживяло лице. Пенсията възлиза на 40 % от годишния спечелен доход на починалото лице, ако сте на възраст над 47 години или сте неработоспособни, или ако отглеждате дете, което има право на пенсия за сираци. Ако сте по-млади и ако не отглеждате дете, ще получавате годишна пенсия в размер на 30 процента от годишния спечелен доход на починалото лице за срок от две години. Срокът на пенсията обаче надхвърля две години, ако датата на смъртта е била преди 1 януари 2002 г., или ако съпрузите, поне единият от които е роден преди 2 януари 1962 г., са сключили брак преди 1 януари 2002 г.

Децата на възраст под 18 години получават пенсия за сираци (*Waisenrente*). Непълн сирак (дете, което е изгубило един родител) получава 20 процента, а пълн сирак —

30 % от годишния спечелен доход на осигуреното лице. Ако дете все още получава образование, пенсията се изплаща до 27-годишна възраст.

Ако бенефициентът на пенсията има собствен доход, той може да се приспадне от пенсията.

Еднократна сума

При определени условия вместо пенсията може да се изплати еднократна сума (*Abfindung*).

Помощ при смърт

Когато в резултат на трудова злополука или професионално заболяване е настъпила смърт, се изплаща помощ при смърт (*Sterbegeld*). Размерът на въпросната помощ съответства на една седма от референтната сума (за 2011 г.: стари провинции: 4380 €; нови провинции: € 3720).

Как се осъществява достъпът до обезщетенията за трудови злополуки и професионални болести?

Институцията за осигуряване за злополука е тази, която официално определя дали дадена злополука се окачествява като осигурително събитие и дали е налице право на обезщетение. Не сте задължени лично да представите искане. Вашият работодател е задължен да уведомява институцията за осигуряване за злополука за всяка злополука.

Ако сте претърпели злополука, по правило трябва да се консултирате със специализиран лекар (преходен лекар, или *Durchgangsarzt*), назначен от институцията за осигуряване за злополука. Този преходен лекар взема решенията по отношение на последващото лечение съвместно с вашата институция, отговорна за злополуките.

Вашето право на обезщетения за трудови злополуки и професионални болести при преместване в рамките на Европа

Разпоредбите на ЕС за обезщетения във връзка с трудови злополуки или професионални болести са много подобни на разпоредбите за обезщетения за болест (вж. раздели II и III). В рамките на Европейския съюз, Исландия, Лихтенщайн, Норвегия или Швейцария, ако пребивавате или сте отседнали в държава, различна от тази, в която сте осигурени за трудови злополуки и професионални болести, вие обикновено имате право да получавате здравни грижи там във връзка с трудова злополука или професионална болест; паричните обезщетения обикновено се изплащат от институцията, която ви осигурява, дори ако пребивавате или сте отседнали в друга държава.*

Когато трябва да бъдат изпълнени определени условия за получаване на право на обезщетения във връзка с трудова злополука или професионална болест, институцията, в която сте осигурени, трябва да вземе предвид осигурителните периоди, периодите на пребиваване или на заетост, които сте завършили съгласно законодателството на други държави от Европейския съюз, Исландия, Лихтенщайн, Норвегия или Швейцария. По този начин се гарантира, че гражданите няма да загубят

* Някои специални парични обезщетения, независещи от вноски, се предоставят изключително в страната на пребиваване и следователно не са „преносими“. Тези обезщетения са изброени в Приложение II в края на настоящия наръчник.

своето осигурително покритие, когато сменят работодателя и се преместят в друга държава.

Допълнителна информация за координацията на социалноосигурителните права при преместване или пътуване може да бъде намерена на адрес <http://ec.europa.eu/social-security-coordination>.

Глава IX: Семейни обезщетения

Кога имате право на семейни обезщетения?

При условие, че са спазени условията по-долу, всяко лице, живеещо в Германия, има право на обезщетение за деца (*Kindergeld*) и на помощ за отглеждане на дете (*Elterngeld*) за собствени деца, за осиновени деца или за деца на съпруга/ съпругата (заварени деца). За правото на обезщетение за дете могат да се вземат предвид и внуците, и децата в приемни семейства, които живеят в едно домакинство.

Обезщетение за деца

Обезщетение за деца се отпуска за всички деца на възраст до 18 години. След това децата продължават да имат право на обезщетение, ако те:

- все още не са прехвърлили 21-годишна възраст, не работят и са регистрирани като търсещи работа в служба по заетостта в Германия или в друга държава-членка на ЕС, Исландия, Лихтенщайн, Норвегия или Швейцария;
- все още не са прехвърлили 25-годишна възраст и посещават училище, следват или получават професионално обучение, са в преходен период (не по-продължителен от четири месеца) между два периода на обучение или следване или доброволно завършват социална или екологична „междинна“ година или участват в европейска доброволческа служба или друга служба в чужбина по смисъла на член 14, буква б от Закона за държавната служба (*Zivildienstgesetz*), и ако доходът им не превишава 8004 € през календарната година;
- все още не са прехвърлили 25-годишна възраст и не могат да започнат или да продължат професионално обучение поради липса на учебно заведение и ако доходът им не превишава 8004 € през календарната година;
- не са в състояние да се издържат поради физическо, умствено или психическо увреждане, което е настъпило преди достигане на 25-годишна възраст.

Ако дете е отбило военна служба или алтернативна гражданска служба, обезщетението за деца може да се изплаща за деца в период на обучение или в преходен период или за деца, които търсят работа след възрастовите ограничения, посочени по-горе. В този случай краят на разглеждания период се отсрочва с времетраенето на тази служба. Обезщетението за деца обаче не се изплаща по време на самата военна служба или алтернативна гражданска служба.

Нямате право на обезщетение за деца за дете, за което вие, вашият съпруг или друго лице, с което детето е във взаимоотношения родител/дете, вече получава сходно обезщетение.

Помощ за отглеждане на дете (*Elterngeld*)

Помощта за отглеждане на дете се изплаща на майката и/или на бащата, при условие че родителите споделят едно домакинство с детето и го отглеждат сами. Родител получава това обезщетение, при условие че той/тя не работи повече от 30 часа на седмица. То е платимо докато детето достигне възраст 14 месеца.

Съпрузи или партньори, които полагат грижа за детето след раждането (дори ако детето не е собствено), могат да получават помощ за отглеждане на дете при същите условия. Същото важи за родственици до трета степен, ако поради трудности (заболяване, увреждане или смърт) родителите не могат сами да полагат грижи за детето.

За осиновени деца и деца, които са взети в домакинството с цел осиновяване, помощта за отглеждане на дете може да се изплаща за период до 14 месеца. 14-месечният период започва, когато детето е прието в домакинството. Правото се изчерпва, когато детето достигне осемгодишна възраст.

Какво е покритието?

Обезщетение за деца

Обезщетението за деца се изплаща в размер от 184 € за първите две деца, 190 € за трето дете и 215 € за четвърто и следващи деца.

Помощ за отглеждане на деца

Родителите могат да получават помощ за отглеждане на дете за минимум два месеца (минимален референтен период) и максимум 12 месеца. По принцип двамата родители имат съвместно право на общо 12 месечни плащания, които се отпускат за всеки месец от възрастта на детето. Те имат право на две допълнителни месечни плащания, ако и двамата родители ползват помощта за отглеждане на дете и техните доходи от труд са намалели през най-малко два месеца (за двамата едновременно). Самотните родители могат да получават помощ за отглеждане на дете като заместване на дохода за период до 14 месеца.

Помощта за отглеждане на дете (*Elterngeld*) принципно замества 67 % от осъвременения нетен доход. За лица с нисък доход, размерът на заместването се увеличава на 100 %. В абсолютни числа помощта за отглеждане на деца възлиза най-малко на 300 € (независимо от дохода) и най-много на 1800 € на месец. Семействата с няколко малки деца получават бонус за братя и сестри в размер на десет процента от помощта за отглеждане на дете, на която имат право, което се равнява на най-малко 75 € на месец.

Как се осъществява достъпът до семейни обезщетения?

Заявление за обезщетение за деца трябва да се подаде в писмена форма. Формулярът-заявление се предоставя от агенцията по заетостта (фонд за семейни помощи). Повече информация можете да намерите на адрес <http://www.familienkasse.de>.

Агенцията по заетостта (фондът за семейни помощи) изплаща помощта на посочената банкова сметка през месеца, за който е предназначено обезщетението за деца.

Задължени сте да уведомите агенцията по заетостта незабавно и по ваша собствена инициатива за всяка промяна в информацията, предоставена във формуляра-заявление, която може да засегне вашето право на обезщетение за деца (например завършване на професионалното обучение на дете).

Фондовете за помощи за семействата, отговарящи за обезщетенията за деца, се различават в зависимост от мястото на пребиваване. Вашият фонд за семейни помощи ще ви предостави всяка информация, която може да ви е необходима. Отговорния орган можете да откриете на адрес <http://www.familien-wegweiser-regional.de/Kindergeld.113.0.html>

Помощи за отглеждане на деца се предоставят при подаване на писмено заявление. Службите за помощи за отглеждане на деца отговарят за оценяването на

вашето заявление и за изплащането на обезщетението. В зависимост от провинцията (*Bundesland*), тази задача се извършва от различни служби. Компетентната във вашия случай служба за помощи за отглеждане на дете, както и формулярите за заявление можете да намерите на <http://www.familien-wegweiser-regional.de/Elterngeld.73.0.html>.

Вашето право на семейни обезщетения при преместване в рамките на Европа

Характеристиките и размерите на семейните обезщетения се различават значително между отделните държави.* Поради това за вас е важно да знаете коя държава е отговорна за предоставянето на тези обезщетения и какви са условията за получаването им. Можете да намерите общите принципи за определяне на компетентното законодателство на адрес <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=849&langId=bg>.

Държавата, която е отговорна за изплащане на семейни обезщетения, трябва да вземе предвид осигурителните периоди, завършени съгласно законодателството на всяка друга държава от Европейския съюз, включително Исландия, Лихтенщайн, Норвегия или Швейцария, ако това е необходимо за удовлетворяване на условията за предоставяне на право на обезщетение.

Ако дадено семейство има право на обезщетения съгласно законодателството на повече от една държава, то по принцип ще получи най-високия размер на обезщетенията, предвиден съгласно законодателството на една от тези държави. С други думи, семейството се разглежда все едно всички засегнати лица пребивават или са осигурени в държавата с най-благоприятното законодателство.

Семейни обезщетения не могат да се изплащат два пъти за един и същ период и за един и същ член на семейството. Има правила за предимство, които уреждат преустановяването на обезщетения от една държава до размера на тези, изплащани от държавата, която е основно компетентна за плащането.

Допълнителна информация за координацията на социалноосигурителните права при преместване или пътуване може да бъде намерена на адрес <http://ec.europa.eu/social-security-coordination>.

* Някои специални парични обезщетения, независещи от вноски, се предоставят изключително в страната на пребиваване и следователно не са „преносими“. Тези обезщетения са изброени в Приложение II в края на настоящия наръчник.

Глава X: Безработица

Кога имате право на обезщетения за безработица?

Обикновено обезщетение за безработица

По правило, ако сте заето лице или стажант и станете безработен, имате право на обезщетение за безработица, при условие че:

- се регистрирате като безработно лице в службата по заетостта и кандидатствате за обезщетението;
- сте безработно лице или работите по-малко от 15 часа на седмица;
- сте на разположение да започнете работа, т.е. трябва да сте работоспособни и да желаете да заемете всяка предложена подходяща длъжност, и активно да търсите заетост;
- имате завършен квалифициращ период за придобиване на право на обезщетение за безработица, т.е. трябва да сте били заети на длъжност, за която задължително се внасят осигуровки, за най-малко 12 месеца през последните две години. При определени обстоятелства и до юли 2012 г. са достатъчни шест месеца заетост за завършване на квалифициращия период.

Като безработно лице вие сте задължени да направите всичко възможно за намиране на работа. Вие трябва да изпълнявате задълженията, упоменати в договора за интегриране, който агенцията по заетостта е сключила с вас.

Обезщетението няма да бъде отпуснато преди изтичането на период от до 12 седмици (*Sperrzeit*), ако без уважителна причина:

- прекратите трудовото правоотношение по ваша инициатива;
- откажете работа, предложена ви от службата по заетостта;
- откажете да участвате в каквато и да е разумна мярка, която да ви помогне да намерите работа.
- пренебрегнете изискване за отчитане пред службата по заетостта или не се регистрирате като търсещ работа своевременно.

Обезпечаване на основни нужди за търсещите работа (обезщетение за безработица II/помощи за социално подпомагане)

След обезщетение за безработица или като допълнение към него, вие имате право на обезщетение за безработица от тип II, ако вие сте:

- работоспособни;
- без средства;
- на възраст между 15 и 65 (или достигнали определена възрастова граница съгласно член 7, буква а) от Книга II от Социалния кодекс, *Sozialgesetzbuch SGB II*); и
- обичайно пребиваващи във Федерална република Германия.

Неработоспособни бенефициери, които живеят с бенефициери без средства, които са работоспособни в „социални общности“ (*Bedarfsgemeinschaft*), имат право на социални помощи за задоволяване на нуждите си, в случай че не попадат в

категорията на лицата, посочени в книга XII на Социалния кодекс (*Sozialgesetzbuch, SGB XII*).

Какво е покритието?

Обикновено обезщетение за безработица

Обезщетенията се различават в зависимост от вашата заплата, данъчната категория, упомената във вашия данъчен документ и в зависимост от това дали имате деца, или не.

За целите на изчисляване на обезщетението се взема предвид средното дневно възнаграждение през последната година, до таван на обезщетението в размер на 5500 € на месец в старите и 4800 € на месец в новите провинции.

Бенефициентите с деца получават 67 процента от нетния си доход, докато бенефициентите без деца получават 60 процента от нетния доход.

Срокът на обезщетенията зависи от продължителността на периода, през който сте плащали осигурителни вноски, както и то възрастта ви, с максимална продължителност 24 месеца. Той варира от шест месеца за лица, които са били обект на задължително осигуряване за 12 месеца, до максимум 24 месеца за по-възрастни хора, които са били обект на задължително осигуряване за 36 месеца. Срокът на обезщетенията варира от три до пет месеца при специални обстоятелства след приключване на квалифициращ период от шест до 12 месеца заетост; това условие е ограничено до юли 2012 г.

Обезпечаване на основни нужди за търсещите работа (обезщетение за безработица II/помощи за социално подпомагане)

Обезпечаването на основни нужди за търсещите работа е ориентирано към нуждите и обусловено от проверка на доходите социално подпомагане, чийто размер се определя в съответствие със социалната помощ, за да се гарантира материално, както и социално-културно равнище на издръжка на живота. Необходимото равнище на издръжка на живота се осигурява в съответствие с „нормалните изисквания“ (*Regelbedarfe*) на федерално равнище, които са еднакви навсякъде в Германия. Ако действителните разходи за жилищно настаняване и отопление са адекватни, те се покриват до пълния им размер. Стандартната помощ се отпуска като еднократна сума, покриваща разходите за храна, лична хигиена, домакинско оборудване и лични ежедневни нужди. Освен това могат да се отпуснат „допълнителни изисквания“ (*Mehrbedarfe*) (напр. за хранене или за самотни родители и др.), както и специални обезщетения. От 1 януари 2011 г. схемата на минимални ресурси за социално-културното равнище на живота за децата и младежите (така нареченият „образователен пакет“) беше реорганизирана. Посредством този пакет се вземат под внимание нуждите, свързани с училищни екскурзии, специални ученически пособия, обществени обеда, училищен транспорт, спорт, културни и развлекателни дейности и при определени обстоятелства подпомагането на ученето/ обучението.

Срокът на обезпечаването на основни нужди за търсещите работа по принцип е неограничен, доколкото са спазени условията за допустимост; като правило обаче обезщетението се отпуска само за срок от шест месеца, след което е необходимо наличието на право да се докаже отново.

Други обезщетения

Докато сте безработни, схемата за осигуряване за безработица плаща следните вноски от ваше име:

- вноски за осигуряване за болест; по отношение на получаването на обезщетения се прилагат условията, разяснени в [Глава II](#);
- вноски за осигуряване за дългосрочни грижи;
- вноски за законово установено пенсионно осигуряване.

Докато получавате обезщетения за безработица, ви осигуряват също срещу определени злополуки.

В Германия няма законово установени предпенсионни обезщетения. Колективните договори в много сектори обаче включват разпоредби относно ранно пенсиониране.

Как се осъществява достъпът до обезщетения за безработица?

Обикновено обезщетение за безработица

За да заявите обезщетението, трябва да се регистрирате като безработно лице в службата по заетостта и да кандидатствате за обезщетението.

Трябва също така да информирате службата по заетостта незабавно за всякакви промени в личните ви обстоятелства или в тези на членовете на вашето семейство, които могат да повлияят на вашето право на обезщетение (например отпускане на пенсия, наемане на работа).

Обезпечаване на основни нужди за търсещите работа (обезщетение за безработица II/помощи за социално подпомагане)

Докато заявявате обезщетения, сте задължени да се отчитате пред компетентната институция за обезпечаване на основни нужди (така нареченият център по трудова заетост), ако това бъде поискано от вас. Ако не отговорите на такова искане без основателна причина, това може да доведе до тежки санкции под формата на намалени обезщетения. До 31 декември 2011 г. тези задачи се извършват частично от регионалната агенция по заетостта и общинските органи, всеки във своето поле на действие. В такъв случай сте задължени да се отчитате пред тези институции.

Обезпечаването на основни нужди за търсещите работа подлежи на специална оценка. Центърът за трудова заетост взема решения по отношение на искането за обезщетения. Неработоспособността се определя също от центъра по трудова заетост. Освен това в случай на обжалване трябва да получите експертно мнение от този център, от съвместен помирителен комитет. Центърът по трудова заетост има външна служба за борба с измамите, свързани с обезщетенията.

Вашето право на обезщетения за безработица при преместване в рамките на Европа

Обикновено държавата-членка, в която сте наети на работа, е отговорна за предоставянето на обезщетения за безработица. Прилагат се специални разпоредби за погранични работници и други презгранични работници, които са пребивавали в държава-членка, различна от тази, в която работят.

Осигурителните периоди или периодите на заетост, завършени в други държави на Европейския съюз, Исландия, Лихтенщайн, Норвегия или Швейцария, могат да се използват за изпълняване на условията за вноски.

Ако желаете да търсите работа в друга държава от Европейския съюз, Исландия, Лихтенщайн, Норвегия или Швейцария, можете при определени условия да прехвърлите тези обезщетения за ограничен период от време.*

Допълнителна информация за координацията на социалноосигурителните права при преместване или пътуване може да бъде намерена на адрес <http://ec.europa.eu/social-security-coordination>.

* Някои специални парични обезщетения, независещи от вноски, се предоставят изключително в страната на пребиваване и следователно не са „преносими“. Тези обезщетения са изброени в Приложение II в края на настоящия наръчник.

Глава XI: Минимални средства

Кога имате право на обезщетения във връзка с минимални средства?

Социални помощи

Всеки, който не е в състояние да се издържа със собствени средства, независимо дали финансово (доходи и активи) или физически (работоспособност), или с помощта на трета страна, има право да заяви социална помощ, при условие че той/тя действително пребивава в Германия.

Законодателството относно социалното подпомагане обхваща няколко области, всяка от които урежда обезщетения, отпускани при специфични ситуации. Обезщетенията, разглеждани тук, са част от данъчно финансирана схема за минимални средства въз основа на проверка на доходите, които да осигурят достоен жизнен стандарт за лица в нужда, които са или не са работоспособни и които не печелят достатъчен доход, за да посрещат нуждите на своето семейство (*Bedarfsgemeinschaft*), или които не получават необходимата подкрепа от други хора. По-специално лицата под 65-годишна възраст, които не могат да посрещат собствените си нужди и са временно неработоспособни, получават помощ за издръжка на живота (*Hilfe zum Lebensunterhalt*) като част от социалното подпомагане. Лицата над 65-годишна възраст и тези над 18-годишна възраст, които са трайно неработоспособни по медицински причини, имат право да заявят основана на нуждите добавка към пенсията при старост и в случай на намалена работоспособност (*Grundsicherung im Alter und bei Erwerbsminderung*). Безработните лица, които са работоспособни и без доходи, могат да кандидатстват за обезпечаване на основни нужди за търсещите работа (обезщетение за безработица II/помощи за социално подпомагане, вж. [Глава X](#)).

Всеки член на домакинство, отговарящо на условията, има право да заяви социална помощ на собствено основание. Пълният размер се увеличава с оглед размера на семейството. При изчисленията на обезщетенията се взимат предвид доходите и имуществото на кандидата и неговият съпруг или партньор, които делят едно домакинство.

Помощ за незрящи лица и помощ за грижи

В зависимост от законодателството на съответната провинция на лицата, страдащи от частична или пълна загуба на зрение, при определени условия могат да бъдат отпуснати помощи за незрящи лица и помощи за грижи от въпросната провинция (*Landesblindengeld* и *Landespflegegeld*). В някои провинции глухи лица и лица с определени тежки увреждания също могат да заявят помощ за грижи. Правото на тези помощи е в зависимост от условието лицата да пребивават или обичайно да пребивават в съответната провинция.

Какво е покритието?

Социални помощи

Стандартните ставки (*Regelsätze*) се определят от провинцията. Размерът на стандартните ставки се различава в зависимост от възрастта и положението на бенефициента в домакинството. От 1 януари 2011 г. „нормалните изисквания“ (*Regelbedarfe*) навсякъде в Германия са следните:

- Нормални изисквания за главата на домакинството, както и за самостоятелно живеещо лице: 364 €,
- нормални изисквания, ако съпрузи или партньори живеят заедно: 328 €,
- за възрастен, който не живее в собствено домакинство, нито в споделено домакинство като съпруг/ съпруга, партньор или на семейни начала 291 €,
- за членове на домакинство под 6 годишна възраст: 215 €,
- за членове на домакинство между 6 и 14 годишна възраст: 251 €,
- за членове на домакинство над 14 годишна възраст: 287 €.

Стандартните ставки могат да бъдат допълнени със следните добавки:

- добавки за специални нужди за определени групи (например деца, семейства със самотен родител, бременни жени, лица с потребност от специално хранене поради определени заболявания и др.);
- еднократни обезщетения, които не са включени като фиксиран размер в стандартната ставка, за първоначален комплект облекло (включително в случай на бременност и раждане), първоначално оборудване на дома (включително домакински уреди) и първоначално оборудване за училищни екскурзии с продължителност няколко дни;
- образователен пакет (*Bildungs- und Teilhabepaket*) за деца и младежи, който покрива по-специално нужди, свързани с училищни екскурзии, специални училищни пособия, училищен транспорт, обществени обеда, спорт, културни и развлекателни дейности и при определени обстоятелства помощ за учене/ образование.

Добавките към пенсията въз основа на нуждите при старост, както и в случай на намалена работоспособност, по правило се изплащат за срок от 12 месеца и след това за тях трябва да се кандидатства отново.

Как се осъществява достъпът до обезщетения за минимални средства?

Социални помощи

Институцията, отговорна за социалната помощ, взема решения по отношение на искането за обезщетения. Неработоспособността се определя от държавното пенсионно осигуряване. Институцията, отговорна за социалната помощ, има външна служба, която разглежда условията на труд и живот за отделните случаи.

Вашето право на обезщетения за минимални средства при преместване в рамките на Европа

Паричните обезщетения за дългосрочни грижи се изплащат според законодателството на държавата, в която сте осигурени, независимо от това в коя държава пребивавате или сте отседнали. Тези обезщетения са изброени в Приложение II в края на настоящия наръчник.

Правилата на ЕС за координация се прилагат единствено за социална сигурност, не за социални помощи.

Допълнителна информация за координацията на социалноосигурителните права при преместване или пътуване може да бъде намерена на адрес <http://ec.europa.eu/social-security-coordination>.

Глава XII: Дългосрочни грижи

Кога имате право на дългосрочни грижи?

В Германия обезщетенията за дългосрочни грижи в случай на нужда от грижи („издръжка“) се предоставят по законово установената схема за дългосрочни грижи.

Социалното дългосрочно осигуряване (Книга XI от Социалния кодекс *Sozialgesetzbuch SGB XI*) е независим клон на социалното осигуряване, който обхваща риска от дългосрочните грижи по начин, наподобяващ осигуряването срещу заболяване, злополука, безработица, както и старост. Обширният списък с обезщетения за дългосрочни грижи спомага за смекчаване на физическата, умствената и финансовата тежест на лицата, нуждаещи се от грижи, и членовете на техните семейства в резултат от нуждата от дългосрочни грижи, и им помага да живеят достойно и както биха искали независимо от нуждата им от грижи.

Всеки, който е покрит от законово установено или частно здравно осигуряване, автоматично и задължително е покрит от законово установеното или частно осигуряване за дългосрочни грижи. За правото на обезщетения по законово установеното осигуряване за дългосрочни грижи е необходим квалифициращ период от две години. Според изискванията на законово установеното осигуряване за дългосрочни грижи дадено лице се нуждае от грижи в резултат на физическо, емоционално или умствено заболяване или увреждане, той или тя се очаква да се нуждае от дългосрочна помощ през най-малко шест месеца за извършване на ежедневните дейности. Съответната нужда от помощ обхваща области като лична хигиена, хранене, движение, както и общи грижи и домашна помощ. Вместо въз основа на възраст или доход, размерът на обезщетенията за дългосрочни грижи се базира на размера на нуждите от грижи, определен от медицинската служба на здравното осигуряване. Това означава, че по принцип само лица, спадащи поне към категория I, получават обезщетения за дългосрочни грижи. За определени обезщетения (така наречените „обезщетения за нисък праг“) е достатъчно ниско равнище на нуждите от грижи за придобиване на право на тези обезщетения.

Лицата с нужди от леки грижи (под 90 минути на ден) или лицата с частично осигурително покритие (*„Teilkaskoversicherung“*), за които увеличените обезщетения са недостатъчни, за да покрият реалните разходи, могат в определени случаи да получат обезщетения за грижи по схемата за социално подпомагане.

Социалната помощ като обезщетения за грижи, т. нар. „помощ за предоставяне на грижи“ се отпуска само в случай на финансова зависимост на засегнатото лице, т.е. ако лицето, нуждаещо се от грижи, не може само да понесе разходите за обслужването за грижи, нито може да го получи от други лица.

Освен това законово установеното осигуряване за дългосрочни грижи за грижещи се членове на семейството и други лица, полагащи неформални грижи предвижда плащане на пенсионните осигурителни вноски, осигурителното покритие за злополука, вноските за осигуряване срещу безработица през периоди на полагане на грижи, както и други подпомагащи обезщетения, напр. безплатни курсове за обучение, възможности за заместване на полагащите грижи лица и грижи в приемно семейство, и др..

Какво е покритието?

Обезщетения в натура

В допълнение към законното право всички да получават консултиране относно грижи обезщетенията в натура включват:

- осигуряване на грижи по домовете и домашна помощ от амбулаторни центрове или индивидуални лица, полагащи грижи;
- изплащане на еднократна сума за разходите за резидентни грижи (включително краткосрочни грижи (*Kurzzeitpflege*)).

(За категория III сумата на обезщетенията в натура е 1510 € (от 1 януари 2012 г.: 1550 €), а за така наречените случаи на затруднения 1918 €).

Сумата на тези обезщетения зависи от степента на зависимост и е фиксирана по закон.

В допълнение съществуват придружаващи обезщетения, които допълват домашните грижи, като заместване на полагащите грижи лица (*Verhinderungspflege*), краткосрочни грижи (*Kurzzeitpflege*), както и дневни и нощни грижи (*Tages-und Nachtpflege*).

Обезщетенията за грижи по домовете могат да бъдат допълнени също и с помощни средства и апарати за улесняване предоставянето на грижи или домакински дейности, или чрез мерки за подобряване на условията на живот.

За лица със значителна обща потребност от грижи (например хора с деменция, лица с умствени увреждания и хора с умствени заболявания) са налице допълнителни обезщетения за грижи.

Продължителността на обезщетенията е неограничена, доколкото са изпълнени условията за отпускането им.

Парични обезщетения

Ако лице, нуждаещо се от грижи, желае да поема тези грижи самостоятелно, той/тя може да заяви помощ за грижи, за да осигури необходимите основни грижи и помощ за домакинството по подходящ начин. Размерът на това обезщетение се различава според степента на зависимост. За категория III то се равнява на 685 € (от 1 януари 2012 г.: 700 €).

Могат да се съчетават парични обезщетения и обезщетения в натура: Ако нуждаещото се от грижи лице заявява обезщетения в натура само частично, той/тя има право да получава също пропорционална помощ за грижи. Освен правото на дневни грижи лицето поддържа 50 % право на съответното обезщетение за грижа в натура или помощ за грижи.

Съществува свободен избор между обезщетения в натура и парични обезщетения.

Продължителността на обезщетенията е неограничена, доколкото са изпълнени условията за отпускането им.

Как се осъществява достъпът до дългосрочни грижи?

Здравната служба на социалното осигуряване, която се състои от лекари и персонал, специализиран в полагането на грижи, извършва оценка за определяне на нуждата от дългосрочни грижи.

При процедурата на оценка се разглеждат четири показателя: лична хигиена, храна, мобилност и поддържане на домакинството.

Вашето право на дългосрочни грижи при преместване в рамките на Европа

Обезщетенията за дългосрочни грижи също попадат в обхвата на правилата на ЕС за координация на социалната сигурност, по същия начин като обезщетенията за болест. Паричните обезщетения за дългосрочни грижи се изплащат според законодателството на държавата, в която сте осигурени, независимо от това в коя държава пребивавате или сте отседнали.*

Обезщетенията за дългосрочни грижи в натура се предоставят съгласно законодателството на държавата, в която пребивавате или сте отседнали, все едно сте осигурени в тази държава.

Допълнителна информация за координацията на социалноосигурителните права при преместване или пътуване може да бъде намерена на адрес <http://ec.europa.eu/social-security-coordination>.

* Някои специални парични обезщетения, независещи от вноски, се предоставят изключително в страната на пребиваване и следователно не са „преносими“. Тези обезщетения са изброени в Приложение II в края на настоящия наръчник.

Приложение I: Полезни адреси и интернет страници

По-подробна информация относно специалните условия и отделните обезщетения за социална сигурност в Германия може да бъде получена от публичните институти, управляващи системата за социално осигуряване.

Запитвания, касаещи последствията върху обезщетенията от осигуряване в две или повече държави-членки, следва да се изпращат до:

Законово установено здравно осигуряване и осигуряване за дългосрочни грижи

GKV Spitzenverband, Abteilung
Deutsche Verbindungsstelle
Krankenversicherung – Ausland (DVKA)
[Орган за връзка на Германия за здравно осигуряване в чужбина]
Pennefeldsweg 12 c
53177 Bonn
Тел.: (49-228) 95300
<http://www.dvka.de>

Осигуряване за злополука

Deutsche Verbindungsstelle
Unfallversicherung – Ausland
[Обединение на осигурителите в областта на законоустановеното осигуряване при злополука]
Alte Heerstr. 111,
53757 Sankt Augustin
Тел.: (49-2241) 231 01
<http://www.dguv.de>

Осигуряване за безработица и семейни обезщетения

Bundesagentur für Arbeit
[Федерална агенция по заетостта]
Regensburger Straße 104
90478 Nürnberg
Тел.: (49-911) 179 0
<http://www.europaserviceba.de>
<http://www.arbeitsagentur.de>

Органи за връзка за законово установено пенсионно осигуряване

Deutsche Rentenversicherung
<http://www.deutsche-rentenversicherung.de>

Гърция, Лихтенщайн, Швейцария, Кипър
Deutsche Rentenversicherung Baden-Württemberg
76122 Karlsruhe
Тел.: (49-721) 825 0
и
70429 Stuttgart
Тел.: (49-711) 848 0
<http://www.deutsche-rentenversicherung-bw.de>

Полша

Deutsche Rentenversicherung Berlin-Brandenburg

Knobelsdorffstr. 92

14059 Berlin

Тел.: (49-30) 3002 0

<http://www.deutsche-rentenversicherung-berlin-brandenburg.de>

Унгария

Deutsche Rentenversicherung Mitteldeutschland

Kranichfelder Straße 3

99097 Erfurt

Тел.: (49-361) 482 0

България

Deutsche Rentenversicherung Mitteldeutschland

Paracelsusstraße 21

06114 Halle

Тел.: (49-345) 213 0

<http://www.deutsche-rentenversicherung-mitteldeutschland.de>

Словения, Словакия, Чешка република

Deutsche Rentenversicherung Bayern Süd

84024 Landshut

Тел.: (49-871) 81 0

Австрия

Deutsche Rentenversicherung Bayern Süd

81729 München

Тел.: (49-89) 6781 0

<http://www.deutsche-rentenversicherung-bayernsued.de>

Дания, Финландия, Норвегия, Швеция

Deutsche Rentenversicherung Nord

Ziegelstraße 150

23556 Lübeck

Тел.: 0451 485-0

Естония, Латвия, Литва

Deutsche Rentenversicherung Nord

Platanenstr. 43

17033 Neubrandenburg

Тел.: (49-395) 370 0

Ирландия, Обединено кралство

Deutsche Rentenversicherung Nord

Friedrich-Ebert-Damm 245

22159 Hamburg

Тел.: (49-40) 5300 0

<http://www.deutsche-rentenversicherung-nord.de>

Белгия, Испания

Deutsche Rentenversicherung Rheinland

40194 Düsseldorf

Тел.: (49-211) 937 0

<http://www.deutsche-rentenversicherung-rheinland.de>

Франция, Люксембург

Deutsche Rentenversicherung Rheinland-Pfalz

Eichendorffstraße 4-6

67346 Speyer

Тел.: (49-6232) 17 0

<http://www.deutsche-rentenversicherung-rlp.de>

Италия, Малта

Deutsche Rentenversicherung Schwaben

Dieselstr. 9

86154 Augsburg

Тел.: (49-821) 500 0

<http://www.deutsche-rentenversicherung-schwaben.de>

Португалия

Deutsche Rentenversicherung Nordbayern

Friedenstraße 12/14

97072 Würzburg

Тел.: (49-931) 802 0

<http://www.deutsche-rentenversicherung-nordbayern.de>

Исландия, Нидерландия

Deutsche Rentenversicherung Westfalen

Gartenstraße 194

48125 Münster

Тел.: (49-251) 238 0

<http://www.deutsche-rentenversicherung-westfalen.de>

Орган за връзка за всички държави при вече платени вноски на осигурителя

Deutsche Rentenversicherung Bund

10704 Berlin

Тел.: (49-30) 865 1

<http://www.deutsche-rentenversicherung-bund.de>

Орган за връзка за миньори, железопътни работници и моряци

Deutsche Rentenversicherung Knappschaft-Bahn-See

[Германска схема за пенсионно осигуряване за миньори, железопътни работници и моряци]

Pieperstraße 14-28

44789 Bochum

Тел.: (49-234) 304 0

<http://www.deutsche-rentenversicherung-knappschaft-bahn-see.de>

Приложение II: Специални обезщетения, независещи от вноски

Някои обезщетения за социална сигурност, наричани специални парични обезщетения, независещи от вноски¹, се предоставят изключително в държавата, в която пребивава съответното лице. Поради това не е възможно тези парични обезщетения да се „пренасят“ при преместване в друга държава в Европа, дори ако все още сте осигурени в Германия.

Специалните обезщетения, независещи от вноски, за Германия са:

- минимален доход за издръжка за възрастни хора и за лица с намалена възможност за приходи съгласно глава 4 от книга XII от Социалния кодекс;
- помощи за покриване на разходите за издръжка съгласно основната разпоредба за търсещите работа.

¹ В Приложение X към Регламент (ЕО) № 883/2004, както е изменен с Регламент (ЕО) № 988/2009.